

אור במבחן הזמן

מתוך כתביו של הרב יוסף משאש זצ"ל
שיח של זהות לדור מתחדש

עמותת אוצרות יוסף
וזכמי המערב
ע"ש רבי יוסף משאש זצוק"ל

הקדמה

כשאנו מגיעים לחג החנוכה, מתעוררת שאלה מסקרנת: מדוע אין לנו מגילה המספרת את סיפור חנוכה, כפי שיש בפורים? מדוע כמעט ואין אזכור לסיפור חנוכה בדברי חז"ל הקדמונים?

רבי יוסף משאש, מגדולי חכמי מרוקו במאה ה־20, שאל שאלה זו בהקדמה לספרו "נר מצווה":
"ואך נרות החשמונאים, המה חלכאים, לא מגילה ולא מסכתא, לא תוספתא ולא אגדתא, רק מאמרים קצרים, שנים שלשה גרגרים, צפונים וממונים בש"ס ובספרי הגאונים... ובכן רבים מהמון העם שואלים בכל פעם להגיד להם תוכן המעשה אשר מהם מכוסה."

מתוך מציאות זו הבין הרב משאש כי הציבור צמא לסיפור, למשמעות ולחיבור רוחני לחג, וראה בכך שליחות – להאיר את חג החנוכה בלימוד ובתוכן. לשם כך חיבר את ספרו "נר מצווה", ובו אסף דרשות, סיפורים, מנהגים ופיוטים בנושאים מגוונים, כגון: חנוכה, גבורה יהודית, שבת, הלכה, בר/בת מצווה ועוד.

חוברת זו מביאה טעימה קטנה מעולמו הרחב של הרב יוסף משאש, מתוך ספריו ובמיוחד מתוך ספרו "נר מצווה". תמצאו בה ציטוט, שאלות לחשיבה, הפעלה וסיפור מעורר השראה לכל אחד מימי החנוכה.

מטרת הלימוד היא להאיר את חג החנוכה באור חדש המחבר בין דמותו של הרב משאש לבין המציאות בימינו, מתוך טיפוח זהות יהודית וצינונית, אמונה וביטחון, והיכולת לראות אור גם במבטן הזמן.

בימים שבהם עם ישראל ניצב מול אתגרים לאומיים ומגלה עוצמות של אמונה, אחדות וערכות הדדית – מקבל אור החנוכה משמעות מחודשת. הוא מאיר את דרכנו ומזכיר לנו שהאור חזק תמיד מן החושך: באהבה שבין אדם לחברו, בעזרה ההדדית, ובאמונה הפשוטה שהטוב ינצח.

האור הבוקע מחנוכה ומהגותו של הרב משאש מלמד אותנו כיצד לשמור על זהותנו, אמונתנו ותקוותנו גם במציאות מורכבת ומאתגרת. זהו אור שנבחן במבחן הזמן – האור של החשמונאים, האור של הרב משאש, והאור שאנו מוסיפים היום בדרכנו, במשפחתנו ובקהילתנו.

לימוד החוברת מזמין אותנו להתבונן, לשוחח ולגלות כיצד סיפור החנוכה ותורתו של הרב משאש ממשיכים להאיר את חיינו גם כיום – באור של תקווה, אמונה, אחריות ושותפות גורל, המעניקים לנו כוח, השראה וגאווה יהודית לדורות כולם.

לימוד פורה ומהנה!

אור במבטו הזמן

תוכן עניינים:

*מסע של זהות ואור בעקבות הרב יוסף משאש זצ"ל - לימוד דבריו, שיח על משמעותם,

וחשיפה לאורם המאיר את חיינו כיום:

- נר ראשון - זהות בעולם משתנה
- נר שני - אמונה מול דעת הרוב
- נר שלישי - גבורה מוסרית בעידן מתחדש
- נר רביעי - אמונה במציאות של אי־ודאות
- נר חמישי - אחריות אישית וחברתית
- נר שישי - קהילה ומשפחה כמקור אור
- נר שביעי - הודאה וזיכרון לדורות
- נר שמיני - עוד יותר טוב

*חדש!!! לכבוד חג החנוכה - איור מקורי ומיוחד של הרב יוסף משאש זצ"ל

*סדר הכנת הפתילות והדלקת נרות חנוכה - תפילות ובקשות מתוך דברי הרב יוסף משאש זצ"ל

נר ראשון – זהות בעולם משתנה

הרב יוסף משאש מתאר את אחד מזיכרונות ילדותו הראשונים מחג החנוכה. הוא מספר כי בהיותו בן שבע, היה אביו – רבי חיים משאש – מקריא לבני הבית את מגילת אנטיוכוס בלילה הראשון של החג. אביו נהג לספר את סיפור הנס בנעימה ובשמחה, כדי לחזק את בני משפחתו באמונה ובאהבת ה'. כותב הרב משאש:

„בליל ראשון אומר הביע, מגילת אנטיוכוס המרשיע, עם נס הפך, אשר שפע אלהי בו נשפך... להודיע מפעלות אלהים, שוכן גבוהים, עם צאן מרעיתו יעקב חבל נחלתו... שלא נס חנס לבד ראוי להודיע, רק כל פלא ותשועה חובת גברא להשמיע לבנים ובני בנים, גדולים וקטנים, לנטוע בלבם אהבת האל ויחודו, כי הוא עושה נפלאות גדולות לבדו” (נר מצווה, הקדמת המחבר).

הרב משאש רואה בסיפור הנס רכיב מהותי בעיצוב הזהות הדתית והלאומית. בעיניו, חובתו של כל דור היא לספר ולשמר את הזיכרון – לא רק של עצם הנס, אלא של האמונה שהולידה אותו. לשיטתו, הזהות היהודית נוצרת מתוך רצף חי של סיפור, זיכרון ומסורת; מתוך ההכרה שגם בדורות המאוחרים ממשיך ה' להאיר את דרכו של עמו, כפי שהאיר בימי החשמונאים. בעולם המשתנה של ימינו מקבלים דבריו של הרב משאש משמעות מחודשת. מול תרבות גלובלית וטכנולוגית, שבה גבולות הזהות מיטשטשים, קריאתו לשימור הזיכרון והמסורת נשמעת אקטואלית מתמיד.

הזהות, על פי דרכו, איננה פריט ישן שיש לשמור בארון, אלא אור חי המתחדש ומוסיף להאיר את דרכו של האדם גם במציאות משתנה.

הנר הראשון של חנוכה מזמין אותנו להתבונן מחדש בשאלות של זהות, שייכות ואמונה. כשם שהחשמונאים שמרו על זהותם הרוחנית מול תרבות יוון, כך גם בימינו נקרא כל אחד ואחת למצוא את הדרך לשמר את אורו הפנימי – ולהאיר בו את סביבתו.

• כיצד סיפור חנוכה מחזק את תחושת הזהות והשייכות של המשפחה היהודית גם כיום?

- אילו "אורות" מסורתיים ממשיכים להאיר בבית – במנהגים, באמירות, בזיכרונות?
- באלו דרכים ניתן להעביר את הזהות והאמונה גם לדור הבא, בעולם שמשתנה במהירות?

אזכר מז'ת למא'כ עס

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן פסמן

“זהות: לשמור או לחדש?”

- האם זהותנו נבנית בעיקר מהעבר, או מן הבחירות שאנו עושים כיום?
- מתי שינוי במסורת מהווה חידוש חיובי, ומתי הוא סימן להתחלה של אובדן זהות?

מקורות לעיון ובדיקה:

1. “חדש ימינו נקדם.” (איכה ה', כא)
2. “והגדת לבנך ביום ההוא לאמור...” (שמות י"ג, ח)
3. הרב קוק, אורות הקודש:
“אין המסורת קפואה; היא נושמת את נשמת הדורות.”
4. הרב יוסף משאש, נר מצווה:
“חובת גברא להשמיע לבנים ובני בנים, גדולים וקטנים, לנטוע בלבם אהבת האל ויחודו.”
5. הרב יהודה עמיטל, “והארץ נתן לבני אדם”:
“אם נסתפק בשימור בלבד – נאבד את הרוח; אם נחדש בלי שורש – נאבד את הזהות.”

- איזה דיכרון משפחתי או סיפור מהעבר מעורר בכך תחושת זהות?
- מתי הרגשתם שאתם עושים משהו “בדרך שלכם”, ועדיין נשארים חלק מהמסורת?
- בעולם שבו הכול משתנה כל הזמן – איך נשמור על זהות יציבה מבלי להיתקע בעבר, ואיך נתחדש מבלי לאבד את מה שמחזיק אותנו מבפנים?

נר שני- אמונה מול דעת הרוב

שואל הרב משאש: מדוע חנוכה נקרא רק על שם נס פך השמן ולא על נס המלחמה? הרי לכאורה המלחמה הייתה חשובה יותר והנס היה צדדי.

הוא עונה שלוש תשובות:

"האחד כי נס הנצחון היה מסופק אצלם אם הוא מפני כשרון מעשה האומה וחשיבותה לפני ה' או מפני שלא רצה כלותם כדי לקיים הבטחתו 'ואף גם זאת וכו' לא מאסתים ולא געלתים לכלותם' שאז אין הנס חשוב כל כך שאינו אלא מפני ההכרח כביכול לקיים מוצא שפתיו דווקא אבל הם אינם ראויים כלל.

אמנם, כאשר ראו שאחר התשועה וההשקט הוסיף ה' שנית ידו לעשות להם נס גדול של מציאת פך השמן וברכתו אזי ידעו והכירו שמעשה האומה טובים וישרים לפני המקום ב"ה שעל כן מגדיל חסדו עמהם בנמים גדולים חדשים לבקרים. ולכן מפני שנס פך השמן הורה להם הוראה גמורה שגם הנצחון היה על כשרון מעשיהם לכן בחרו לקרות הימים האלה רק בשם חנוכה על נס חנוכת המנורה שאירע בה נס פך השמן"

"הפן השני במה שנחקר למה עשה ה' נס כזה לשנות את הטבע הלא היו יכולים להמתין על הדלקת המנורה עד שיכינו שמן טהור והטעם הנראה בזה הוא כדי להודיע לדור אחרון שהמלחמות שנלחמו בחרף נפש לא היו חלילה בשביל החופש והדרור הגשמי מעול היונים כמו מלחמות החופש של שאר האומות אלא הכל היה בשביל הדת והאמונה שגזרו היונים לבטל מהם ולכן עשה ה' להם את הנס"

"הפן השלישי הוא כי שם חנוכה כולל כל החינוכים הטובים שעשו לקיום הדת והמקדש והאומה - חנוכת הבית שחרבו היונים והם בנו אותו... חנוכת המזבח לבנינו והקרבת קרבנותיו... חנוכת המנורה חנוך הבנים וההמון לתורה ולמצות שנשתכחו בימי המלחמות והמהומות. חנוכת המלכות שנמסרה לחשמונאים מאותו זמן ועד החרבן. חנוך עבודת האדמה ומקנה וקנין ששבתו כל ימי משך המלחמות..."

- איך נס השמן מוכיח שהאמונה חזקה מהכוח?
- מה ההבדל בין מלחמה של חופש למלחמה של אמונה?
- מה מלמדת אותנו "חנוכת הלב" על זהות ועמידה מול הרוב?

אזכר מזמן למאכל עץ

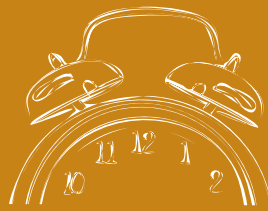
לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן נסמן

"אור האמונה מול רעש הרוב"

- איך שומרים על אמונה כשהעולם סביב מלא דעות, רעש ולחץ חברתי?

מקורות לעיון ובדיקה:

1. קהלת ד', ט-יב

"טובים השנים מן האחד... והחוט המשלש לא במהרה ינתק."

2. שמות כ"ג, ב

"לא תהיה אחרי רבים לרעת."

3. הרב קוק, אורות ישראל ד'

"אין היחיד רשאי לפרוש מן הציבור... כי רק בכלל מתגלה האור האלוקי."

4. הרמב"ם, הלכות דעות ו', א

"דרך האדם להיות נמשך אחר רעיו ונהגי מדינתו."

5. הרב יוסף משאש, נר מצווה

"המלחמות שנלחמו החשמונאים לא היו בשביל החופש הגשמי... אלא בשביל הדת והאמונה."

6. סנהדרין ד', ב

"אין דנים את היחיד אלא לפי דעת הרוב."

7. דברים י"ג, ו

"וכי יקום בקרבך נביא... לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים... לא תשמע אל דברי הנביא ההוא."

- איזה מקור מדבר על אחריות ציבורית ואיזה על אומץ אישי?

- מהם הרווחים והמחירים של אמונה שעומדת לבד לעומת אמונה שמחוברת לקהילה?

- מה מסוכן יותר - להיסחף עם הרוב או להישאר לבד?

- האם החשמונאים היו "מורדים" או "נאמנים"?

נר שלישי – גבורה יהודית בעידן מתחדש

רבי יוסף משאש מתאר זיכרונות אמיתיים של יהודי מרוקו, שנלחמו באומץ על חייהם ועל קהילתם, תוך אמונה עמוקה בה'.

„וביום ו' י"ג לניסן בבקר, באו עוד כל שכנינו הרעים לאלפים ולרכבות לשלול את האלמללא"ח ולהשמיד ולהרוג ולאבד חס וחלילה, ואז כל היהודים בטחו בהשם, ונקהל ועמוד על נפשם סביב לחומת האלמללא"ח, וכלי מלחמתם בידם... והיו בהם הרבה מלומדים לירות בקנה שרפה למרחוק, ולא יחטיאו המטרה.”

(“נר מצווה”, מאורעות מכנאס 1903)

במכתב אחר הוא מספר:

„והיהודים אנשי המלחמה, ממטירים על האויבים מעל החומה אבנים גדולות ואש וגפרית בקנה השרפה, ושואלים עזרה מה. במר נפשם... וביום ששי לחג הפסח, נגמר הבדיל והעופרת... והיו מחזרים על הפתחים לאסוף כפות ומזלגות וכל כלי בדיל ועופרת מבעלי הבתים.”

הגבורה כאן איננה רק כוח ונשק, אלא אחריות, אמונה ושיתוף פעולה.

העם לא נכנע לפחד, אלא פעל יחד, מתוך אמונה בה' ומתוך דאגה הדדית.

”ואם ראית אדם מישראל עושה מצוה, תשמח בו מאד מאד. כי זה אלפי שנים ואנחנו נמוגים בגלות מרה ואכזרית ומעורבים תערובת גדולה ומסובכים בתוך תוכם של אומות העולם בכל מין מלאכה ומסחר ובכל מין חכמה ומדע, וכל לימודנו רק בבתי ספריהם, וכל תינוק ותינוקת משמתחילים לפטפט רק בלשונם ואין לנו שום נשק להלחם בו להראות אמיתות תורתנו ונבואת נביאינו וחכמת חכמינו. רק הכל תלוי באמונה... ואם בכל זאת אנחנו רואים אותו שעשה מצוה, אזי, חידוש גדול הוא, וראוי לשמח בו שמחה גדולה. ועוד אפשר שאותה מצוה תגרוור אחרת ואחרת אחרת”

הגבורה לא תמיד עוסקת בחומה או מול אויב גלוי, אלא גם במרחב של הרשת, השיח, האמת והערכים. גם כיום נדרשת גבורה מוסרית לשמור על כבוד, אמת, אמונה וערכות הדדית, אפילו במקרים בהם הסביבה לוחצת לכיוון ההפוך.

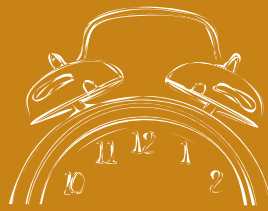
- מהי גבורה בעיניכם – כוח, אמונה או אחריות?
- באילו מצבים של היום נדרשת „גבורה שקטה”?
- איך אפשר להפוך את השיח במרחב הציבורי למרחב של אור ולא למרחב של אש?

אזכר מציג לראשונה

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן קצמן

“גבורה: מלחמה של פעם, עמידה של היום”

- האם גבורה היא רק כוח לעמוד מול אויב – או גם היכולת להישאר נאמן לערכים בעולם משתנה?
- איך נראית גבורה יהודית בעידן שבו הגבולות בין טוב ורע, אמת ושקר, מתערבבים כל הזמן?

מקורות לעיון:

- “חֲזַק וְאַמֵּץ, אֶל תַּעֲרֹץ וְאֶל תַּחֲת.” (יהושע א', ט)
- “טוֹב אֶרֶךְ אַפִּים מִגִּבּוֹר, וּמַשִּׁל בְּרוּחוֹ מִלֵּכַד עִיר.” (משלי ט"ז, לב)
- “אֵיזֶהוּ גִבּוֹר? – הַכּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ.” (אבות ד', א)
- הרב יוסף משאש, נר מצווה:
- “והיהודים אנשי המלחמה... ושואלים עזרה מה' במר נפשם, ויעזרם ה' ויפלטם.”
- הרב קוק, עין איה:
- “הגבורה הפנימית היא כוח העמידה של הנשמה, לא של היד.”
- הרב עמיטל, והארץ נתן לבני אדם:
- “הגבורה של הדור הזה היא לדעת להיות מוסרי גם כשהכול נעשה מורכב.”
- מדרש תנחומא, פקודי ג':
- “אין גיבור אלא מי שעושה שלום עם חברו.”

- איך נראית גבורה מוסרית כיום – בבית, בבית הספר או בחברה?
- מתי הליכה נגד הזרם היא גבורה אמיתית, ומתי זו רק עקשנות?
- איך אפשר לשמור על נאמנות לערכים ובו בזמן להישאר חלק מעם אחד, באווירה של אחדות וכבוד גם כשצריך להתגבר ולעמוד על שלנו?

נר רביעי - אמונה במציאות של אי־ודאות

הרב יוסף משאש שואל:

“הרי הקב”ה אינו מרבה לעשות ניסים, אלא כשאין דרך אחרת - אז למה עשה נס כליכך גדול של ברכת השמן?
הרי אפשר היה פשוט להמתין עד שיכינו שמן טהור חדש!
ותשובתו מאירה:

„כדי להודיע לדור אחרון - שגם המלחמות שנלחמו בהן לא נבעו מרצון לחופש גשמי כמו אצל שאר האומות, אלא מתוך אמונה עמוקה ורצון לשמור על התורה. לכן נעשה הנס דווקא במנורה - שהיא סמל לאור התורה. ומוסיף הרב משאש שבמנורה נרמז כל אור הקדושה של העם היהודי: שבעת הנרות רומזים לשבעת ימי השבוע והשבת, שמונה ימי הנס רומזים לשמונה ימי המילה, והכפתורים, הגביעים והפרחים רומזים לכל מועדי השנה - לכל אותם ימים קדושים שהיוונים ביקשו לבטל, אך נותרו דולקים בלב העם. אור המנורה הוא, אם כן, לא רק נס רגעי אלא זיכרון נצחי - עדות לכך שגם כשאין ודאות, ואפילו כשהמציאות חשוכה או מאיימת - האמונה יכולה להמשיך ולהדליק את האור. הנס לא בא לשנות את המציאות, אלא להזכיר שהאור נמצא בה - גם כשלא רואים את הכול בבירור.”

(מעובד מתוך נחלת אבות דרוש קצ”ג לשבת וישב חנוכה)

- לפעמים אנחנו מדליקים „נר” - עושים מעשה טוב או אמיץ - מבלי לדעת אם הוא באמת ישנה משהו. מתי יצא לכם לעשות מעשה כזה, למרות חוסר הוודאות?
- חיינו משתנים כל רגע - תוכניות, רגשות, חדשות - איך שומרים על שקט פנימי ואמונה גם כשהעולם לא צפוי?
- הרב משאש ראה באור המנורה סמל לאמונה שנשארת חיה גם כשאין ודאות - האם האור שלכם ממשיך לדלוק גם כשקשה?

אזכר מציג למא'כ עס

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן עצמן

“איך ממשיכים להאיר כשלא הכול ברור”

- איך יודעים שהאמונה שלנו חזקה באמת - כשהכול מסתדר, או דווקא כשלא?
- האם אמונה היא משהו שצריך להרגיש בלב, או משהו שבוחרים לשמור עליו גם כשלא מרגישים?

מקורות לעיון:

1. “הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ, וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ.”
(דברים כ"ט, כח)
2. “בְּאוֹרֶךְ נִרְאָה אֹר.” (תהילים ל"ו, י)
3. הרב יוסף משאש, נחלת אבות:
4. “המלחמות לא היו בשביל החופש הגשמי אלא בשביל הדת והאמונה... לכן נעשה הנס באור המנורה, שהוא רמז לאור התורה.”
5. הרב קוק, מאמרי הראי"ה:
6. “האמונה היא האור הפנימי שנשאר דולק גם כשאין תשובות.”
7. רבי נחמן מברסלב:
8. “אף על פי שהכול חשוך - צריך לדעת שהאור נמצא ממש כאן, רק נסתר.”

בחרו רגע קטן של אמונה:

- האם אתם יכולים לחשוב על מצב שבו כולם כבר ויתרו
- האם אתם מסוגלים להסתכל על מציאות שהיתה (טובה או מורכבת) ולראות את הטוב שבה?
- להלדיק נר ולחשוב: מהו האור שלי - זה שאני רוצה לשמור עליו גם כשהכל נראה מתערפל.

נר חמישי – אחריות אישית וחברתית

הרב יוסף משאש נשאל האם מותר להדליק נרות חנוכה באמצעות חשמל.

בתשובתו הוא אינו מסתפק במענה הלכתי יבש, אלא מגלה תפיסה רחבה של אמונה בעולם משתנה – תפיסה המחברת בין שמירה נאמנה על המסורת ובין פתיחות לחידושי הזמן.

”תשובה: ... וצעיר אני, לא ידעתי מדוע צריך עיון ולא יהיה ההיתר פשוט -

*אם משום הפתילות, הלא כל הפתילות כשרות לנר חנוכה, אפילו פתילות שאין האור נתלה בהן וכאן יש חוטי נחושת תוך הגביע שהאור נתלה בהם יפה יפה, וא”כ למה יגרעו מפתילות בגד בלוי?
*ואם מפני שהנס נעשה בשמן - גם זה אינו, שהרי במדינות אשכנז נהגו להדליק בנרות של שעווה מפני שאורן צלול כמו שמן...

*וואם כן, העיקר הוא שיהיה אור צלול ויהיו הנרות מונחים על הפתח שיהיו ניכרים שהם לפרסומי ניסא דחנוכה. ובנידון דידן, אין לך אור צלול יותר ממנו וגם ניחם על הפתח.

*ואם משום דהדלקה עושה מצוה - גם פה יש הדלקה וכבוי...

*ולדעתי המעט נראה דשרי לעשות ממנו נרות חנוכה. ואחר שיעור זמן הדלקתה אם ירצה לכבותה - הרשות בידו.” (שו”ת מים חיים, ח”א, סימן רפ”ט)

בדבריו מלמד הרב משאש כי הקדושה איננה תלויה בחומר או בצורה, אלא בכוונה, באור, ובאדם המדליק. הוא איננו נרתע מן החידוש, אלא בוחן אם הוא מוסיף אור לעולם או מחליש אותו. מתוך דבריו עולה האחריות האישית של כל אדם – לשמור על ערכיו גם כשהמציאות משתנה, ולדעת להשתמש בטכנולוגיה לא מתוך פחד, אלא מתוך אמונה ובחירה מודעת.

הרב משאש רואה באור החשמלי סמל לדור חדש שמחפש דרכים חדשות לבטא את האמונה.

- מה ניתן ללמוד מדברי הרב על הקשר בין אחריות אישית לאחריות חברתית, וכיצד מעשה קטן אחד יכול להאיר ולהשפיע גם מעבר לעצמי?
- כיצד נוכל לנהוג כאורו של הרב משאש – לא להיבהל מן החידוש, אלא לבחון אם הוא מוסיף אור? איך נדע מתי שינוי הוא צעד מבורך, ומתי הוא עלול להרחיק אותנו מן המהות?

כאז נז'ת ללכ'כ פז

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

עמדות אוצרות יוסף
וחכמי המערב

150 1202

”איך שומרים על אור אמיתי בעולם מתחדש?”

- האם האחריות שלנו היום היא רק "לא לכבות את האור", או גם "להדליק אותו במקום שאין?"
- האם אפשר להשתמש בכלים חדשים – טכנולוגיים, חברתיים, תקשורתיים – כדי להמשיך ולהפיץ את האור?

מקורות לעיון:

1. "יָרָה' נִשְׁמַת אָדָם." (משלי כ', כז)
2. "הַמִּצְמִיחַ יִשְׁוֹעָה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ." (תהילים פ"ה, יג)
3. הרב יוסף משאש, שו"ת מים חיים:
4. "ואם כן העיקר הוא שיהיה אור צלול... אין לך אור צלול יותר ממנו."
5. הרב קוק, אורות התחייה:
"החידוש האמיתי אינו סותר את הקדושה, אלא מגלה אותה באור חדש."
6. רמב"ם, הלכות דעות ו', ז:
"חייב אדם להנהיג עצמו בדרך הישרה... שיהא ניכר בחכמתו ובמעשיו."

- מה ההבדל בין „להיות אחראי” לבין „להיות משפיע”?
- האם אדם אחראי באמת יכול להרשות לעצמו לא להדליק אור לאחרים?
- כל אחד מדליק נר משלו – אבל יחד כולם מאירים את הרחוב.
- איך אפשר לחבר בין האחריות האישית שלנו לבין האחריות החברתית?
- בעולם מלא חידושים – מה המשמעות של לבדוק אם כל דבר „מוסיף אור” או „מכבה אור”?
- חשבו על רעיון איך ניתן להפיץ אור במרחב הפיזי והטכנולוגי?

נר שישי – קהילה ומשפחה כמקור אור

הרב יוסף משאש לא הסתפק בכתיבת הלכות ופירושים, אלא גם יצר פיוטים מלאי אור שהביעו תודה על הניסים וחיזקו את הלב באמונה ובאחדות. בחנוכה הוא ראה זמן של הודיה – על האור, על העם ועל הניצחון הפנימי.

מתוך ש"ס "נר אין ז'אד" (סימן 401 שלאק תש"ז):

יה אין בלעדו, על עמו ועל צאן ידו, לעולם חסדו.

ורב את ריבו, מאויבו, חרבו בלבו, פלח כבודו.

סגר היונים, אל חשמונים, מלכות כהנים, זרע חסידו.

פך שמן בירך, משך ארך, שמנה ערך, נרות בית הודו.

מצות נוצחים, על פתחים, יהיו זורחים, אורות לכבודו.

שירו כל צבאות, בהודאות, על הנפלאות, עשה לכדו.

אוד מוצל מאש, אל תתיאש, אם כל לך בואש, תראה בפידו.

שרשך חיש יפרח, שמשך יזרח, כאיתן אזרח, אברהם עבדו.

חזק אל עליון, יבנה ציון, לדל ואביון, שכס לעבדו.

ומיד אחריו, שירו „נועם אלהים דבר בקדשו” – תפילה שהופכת לשירה ציבורית:

נר מצוה אור על פתחים, ככוכבים הם זורחים,

יחד כל לב משמחים, וילדים גם פרחים.

והודאות גם שבחים, לאל כולם הם פוצחים,

סמל המה לנוצחים, הכהנים המשוחים.

פלטם אל מתוך שוחים, כרו יון הרוצחים,

מילה, שבת, ראש ירחים, רצו להיות משכחים.

שפך צורי אש ופחים, על היונים המדיחים,

אור תורותיו שני אחים, יאיר לנו עד נצחים.

שמחו גרים ואזרחים, כאל גואל בו בוטחים,

חזק צורי עם צורחים, מים גלות בו הם שוחים.

הרב משאש מזמין את כולנו לשיר יחד – כהורים, כילדים, כעם.

בחנוכה, האור איננו רק נר דולק על אדן החלון –

הוא גם שירה משותפת, אמונה מחוברת, ותחושת שייכות שמאירה את הלבבות.

ש"ס שלאק תש"ז:

”נר מצוה אור על פתחים, ככוכבים

הם זורחים.”

1. מדוע חשוב שהנר יוצב על

הפתח – דווקא כלפי חוץ?

2. אלו „פתחים”, כלומר מעשים

של אור בבית, אנתנו מפיצים

החוצה?

3. איך מתקשר הדבר לאחריותנו

החברתית כקהילה מאמינה?

נר שלאק תש"ז:

”יחד כל לב משמחים, וילדים גם

פרחים.”

1. מה המשמעות של שמחה

משותפת בעבודת ה'?

2. האם יש הבדל בין שמחה

פרטית לשמחה קהילתית?

3. איך שמחה משפחתית או

קהילתית יכולה להיות נר בפני

עצמה?

מכון חפץ חיים
לדאגות חינוך
בית חינוך כמשפחה

חמד
בית חינוך כמשפחה

אזכר מציג למאכל עץ

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן פסמן

“הבית – המקום שבו האור מתחיל”

בחנוכה מדליקים נרות בבית – לא בבית הכנסת ולא ברחוב.

שם, בין הקירות, הקולות והשולחן המשותף, נולד האור שמאיר את העם כולו.

המשפחה היא המקום שבו נוצרת האמונה, נשמרת התקווה ונולד הכוח לעמוד מול החושך שבחוץ.

איך נוכל להפוך את הבית שלנו למנורה חיה – מנורה שמאירה את העולם באור של אמונה, שמחה וערכות הדדית?

מקורות לעיון:

1. גר ה' נְשִׁמַת אָדָם. (משלי כ', כז)
2. “נר איש וביתו.” (שבת כא')
3. הרב יוסף משאש, נועם אלהים דבר בקדשו: “יחד כל לב משמחים, וילדים גם פרחים.”
4. הרב קוק, עין איה: “האמונה מתגדלת מתוך חיי הבית, שם שורש האהבה והנאמנות.”
5. “וַיָּאֵה בָּנִים לְבִנְיָה, שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל.” (תהילים קכ"ח, ה)

- למה לדעתכם בחרו חז"ל שערות חנוכה יודלקו דווקא בבית, ולא בבית הכנסת או במקום ציבורי?
- איך אפשר להפוך את הבית שלנו למקום שמחזק אמונה, תקווה וכוח גם בשעת אתגרים?
- משימת אור משפחתית: כל אחד מבני הבית יכתוב על פתק קטן דבר אחד שלמד, קיבל או ספג מבן משפחה אחר – אמירה, הרגל, ערך או סיפור קטן של אמונה.

נר שביעי- הודאה וזיכרון לדורות

בהקדמה לפירושו להגדה של פסח, "ויזכור יוסף", כותב הרב יוסף משאש על חשיבות ההודאה על ניסים שנעשו לאדם:

„אם בעל הנס ייתן שבח לעושה נפלאות, אז יוסיף השם להראותו נוראות, ואילו לא – לא!

וזוהו לדעתי מה שכתב המשורר: עוזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. –

כלומר, כאשר היה השם עוזי וחזקי ביום קרב, וזמרת פי הייתה אל יה, אזי ויהי לי לישועה פעם אחרת. זאת ועוד אחרת, כי בעבור מעט ובשנים נשכחו נסי אל חי וחסדיו האדירים, ותכנס עליהם הארץ וירדו מתוך הקהל. אל אחי, לא טוב הדבר... אנחנו, עמוסי התלאות והפלאות, איך יראות לנו עבור בדומייה?"

הרב משאש מוסיף כי מאחר שלא היו בידו אמצעים לערוך סעודת הודיה לה', הוא רואה בכתיבת הדברים מעשה של תודה ודורות, תיעוד חי של חסדי ה' ושל אמונתו בעם ישראל: „על כן אמרתי למלא את חלקי – ואכתוב את הדברים לדורות. וזאת תהיה זכרון ותודה, כי לא נעלמו מעיני נפלאותיו."

מתוך דבריו עולה שהודאה איננה רק תגובה לעבר, אלא היא מעשה של בניית זיכרון ואמונה חיה. כשאדם מודה, הוא לא רק מתעד נס שקרה, אלא יוצר חיבור בין דורות של אמונה, בין אור שהיה לאור ואשר ימשיך לבעור.

בספר "נר מצווה" הוסיף הרב יוסף משאש פיוטים ותפילות הודיה לימים נוספים, כגון: יום העצמאות, יום ירושלים, פורים של קהילת מכנאס, ואף פיוט על מעשה יהודית. לדבריו, חנוכה הוא אב־טיפוס לכל ימי ההודאה, יום המזכיר לנו שהאור לא נועד רק להאיר את העבר, אלא להזמין אותנו להודות, לשיר ולהאיר גם בהווה.

- מדוע חשוב לזכור ולספר על ניסים – גם כשחלף זמן רב מאז שאירעו?
- כיצד יכולה ההודאה להפוך גם מצבים קשים לחלק מסיפור של אמונה ותקווה?
- אילו ניסים קטנים מלווים את חייו – ואולי שכחנו לעצור ולהודות עליהם?
- מהו הקשר בין הודאה לבין תקווה לעתיד? מדוע מי שמודה על ההווה, מסוגל יותר להאמין במחר?

אזכר מציג למא'כ עס

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

מחזור פסח

"לעצור - להודות ולהלל"

בכל דור קורים ניסים - אך רק מי שעוצר להודות, באמת זוכר אותם.

ההודאה איננה סוף של סיפור, אלא התחלה של זיכרון חדש.

לעיתים אנו מחכים לניסים גדולים, אך הנס האמיתי הוא לדעת לראות את הטוב הקטן, להכיר בו - ולספר עליו הלאה.

מקורות לעיון:

1. "עוֹדֵי וְזִמְרַת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה." (שמות ט"ו, ב)
2. הרב יוסף משאש, ויזכור יוסף:
3. "אם בעל הנס ייתן שבח לעושה נפלאות - אז יוסיף השם להראותו נוראות."
4. "טוב להודות לה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֲלֵינוּ." (תהילים צ"ב, ב)
5. "זְכוֹר תִּזְכּוֹר אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ." (דברים ח', ב)
6. הרב קוק, עין איה:
7. "הודאה אמיתית איננה רק הכרת הטוב - היא הכרה שהאור פועל גם עכשיו."

- מדוע חשוב לא רק להרגיש תודה - אלא גם לומר או לכתוב אותה?
- כיצד ניתן לחוות תחושת הודאה גם בתקופות קשות, כשעדיין איננו רואים את ה"נס"?
- מה המשמעות של זכירה לדורות? מדוע חשוב שההודאה תישמר בכתב או תסופר הלאה?
- האם ההודאה משנה משהו - בנו, באמונתנו, או אולי אפילו במציאות עצמה?

נר שמיני - עוד יותר טוב

רבי יוסף משאש מתאר כיצד היום שלאחר חנוכה הפך אצל יהודי מרוקו ליום של שמחה, תקווה והמשכיות:

„ויום התשיעי לחנוכה היו קורין לו יום השמש...”

והיו הנשים מוציאות הפתילות והשמנים הנשארות בנרות חנוכה ושורפות אותן בפתחי החצרות. והילדים מוסיפים עליהן ניירות בלות וסמרטוטים... כדי להגדיל המדורה, וקופצים ומדלגים עליהם כמשוורתא דפוריא...

והיו אומרים בקול המולה נוסח זה בלשון ערבי בנועם שית:

האגדא עוואיידנא נחרקו פתאיילנא ונטלבו מן מולאנא אלעאם למאזי יחיינא ונרזעו לארדנא וארד זדודנא ירושלים לעזיזא עלינא ולתורה ולמצות יזכינא וזכות אדאוו דלקנידלאת די סעלנא ידווי עינינא ועינין אולאדנא בדאגו דתורה די הייא חייאתנא וטולאן עמרנא וביהא נפניו עדייאנא....

וזה תרגומו:

כך מנהגנו - נשרוף פתילותינו ונבקש מאלוהינו לשנה הבאה יחיינו ונחזור לארצנו וארץ אבותינו, ירושלים החביבה עלינו, ולתורה ולמצוות יזכנו.

וזכות אור הנרות אשר הדלקנו - יאיר עינינו ועיני בנינו באור התורה, שהיא חיינו ואורך ימינו, ובה נאבד שובאינו... (מתוך הקדמת "נר מצווה").

הרב משאש מתאר מציאות שבה האור אינו כבה בתום ימי החנוכה.

העם איננו מסתפק בזיכרון הנס, אלא מבקש להפוך את האור למעשה -

להביאו אל החיים, אל הארץ ואל התורה.

האור הזה מתגלם בתפילה, בתקווה, ובשמחה משפחתית וקהילתית גדולה.

זהו מסרו של היום השמיני:

לא לסיים את החג - אלא לפתוח בו התחלה חדשה, מתוך האור שנשא.

- מדוע חשוב ליצור המשך גם אחרי חנוכה - „יום שאחרי האור”?
- מה המשמעות בבקשה: „לשנה הבאה נזכה לאור התורה”?
- כיצד ניתן להפוך את אור החנוכה למעשה יומיומי - בבית, בבית הספר ובחברה?
- ומה נוכל ללמוד מהמנהג המרוקאי של שמחה, הודיה וכיסופים - על הדרך לשמור את הלב מאיר גם לאחר שהנרות כבו?

אזכר מזמן למאכל עץ

לימוד יומי:

משימה יומית בתוך המשפחה:

משימה עם הפנים לעם
ישראל:

זמזמן קצמן

“ביום שאחרי...”

בחנוכה קל להתרגש מן האור, מן הניסים ומן השירים -
אך האתגר האמיתי מתחיל ביום שאחרי.
הרב יוסף משאש מתאר את “יום השמש” - היום
התשיעי שלאחר חנוכה -
יום שבו האור אינו כבה, אלא מתלקח מחדש,
כאשר הנשים, הילדים והקהילה כולה הופכים את האור
לתפילה ולשמחה.
היום השמיני הוא מבחן של המשכיות:
האם אנו רק מדליקים - או גם ממשיכים להאיר?

מקורות לעיון:

1. “אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.” (תהילים צ"ז,
יא) (זרוע - מלשון זרע, שממשיך להצמיח).
2. “וזכות אור הנרות אשר הדלקנו - יאיר עינינו ועיני
בנינו באור התורה, שהיא חיינו ואורך ימינו” (הרב יוסף
משאש, “נר מצווה”).
3. “כי נר מצווה ותורה אור” (משלי ו', כג).
הרב קוק, אורות הקודש:
“האור שאדם מוצא בעצמו - מחייבו להאיר גם את
סביבתו.”

- מה נשאר אצלכם אחרי ימי החנוכה - מחשבה,
הרגל או רגע שתמצאו לשמור?
- מדוע חשוב להמשיך את תחושת האור גם בימי
השגרה?
- כיצד ניתן להאיר את הסביבה במעשים קטנים
של שמחה, אמונה או עזרה?
- מה המשמעות של המשפט: “האור שאדם מוצא
בעצמו - מחייבו להאיר גם את סביבתו”?
- איזה אור או מסר הייתם רוצים לקחת מחנוכה אל
ימי השגרה?

מעשה ידי לכבוד חג האורים. עה יוסף משאש סט. והכל בס"ע קארשמיא.

סדר הכנת הפתילות על פי רבי יוסף משאש

בספר 'נשמת חיים' רבי יוסף מתאר כיצד אביו, רבי חיים משאש, נהג להכין פתילות לכבוד הדלקת נרות שבת, חגים וחנוכה. תוך כדי הכנת הפתילות והשמן נהג לומר את הנוסח הבא :

רבונו של עולם, כָּשֶׁם שְׁאֲנִי מְטַהֵר הַנְּרוֹת הָאֵלוּ ... מִכָּל לִכְלוּךְ וְזוּהָמָה –
בֶּן תִּרְחֹץ וְתִטְהַר אֶת בְּפָשִׁי, רוּחִי וְנִשְׁמָתִי וְגוֹי, מִכָּל לִכְלוּךְ וְזוּהָמוֹת הַנִּחְשׁ, הוּא יִצֹר הָרַע, הַנִּדְבָּקִים
בָּהֶם.

וְטַהַר לְפִי לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת; לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי, אֱלֹהִים, וְרוּחַ נָכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי.
וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת רַחֲמִים וְשָׁלוֹם, וְהַעֲבֵר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ,
וְהַאֲלִילִים – כָּרוֹת יִכְרְתוּ, לְתֵקֵן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדֵי.

וְיִהְיֶה רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ, ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כָּשֶׁם שְׁאֲנִי נוֹתֵן שְׁמִן זֵית תּוֹךְ הַנְּרוֹת הָאֵלוּ לְהַעֲלוֹת נֵר שֶׁל
שַׁבָּת (וַיָּמִים טוֹבִים) בְּאוֹר בְּהִיר וּמִזְהִיר – בֶּן תֹּאדִיר אֶת נַפְשִׁי, רוּחִי וְנִשְׁמָתִי בְּאוֹר תּוֹרָתְךָ וְיִרְאָתְךָ, וְתִזְכְּנוּ
לְרֹאוֹת בְּאוֹר הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה
עַל־יְדֵי כְהֻנָּה קְדוֹשִׁים.

וְקִיָּם בָּנוּ מֵה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל־יְדֵי רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם:
כָּל הַזְּהִיר בְּנֵר שַׁבָּת – (וַיָּמִים טוֹבִים) הֶיְיִן לִיה בָּנִים בְּעָלֵי תּוֹרָה,
בְּעָלֵי חֻמָּה, בְּעָלֵי יִרְאָה.

אֵל מְלֵא רַחֲמִים – עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ,
וְלֹא לְמַעַן חֲטָאֵתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ, כִּי רַבּוֹ מִדִּי.
וְאֵל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ, וְאֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלִּפְנֶיךָ,
וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנּוּ.

וּמְלֵא מִשְׁאָלוֹת לְבָנוּ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה,
וְיִהְיֶה לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהִגִּיוֹן לְבָנוּ לִפְנֶיךָ,
ה' צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ.

סדר הדלקת נרות חנוכה על פי רבי יוסף משאש

תפלה זו בכוונת הלב:

רבוננו של עולם, הנה אנכי בא לקיים מצות הדלקת נר חנכה, לתקן את שרשה במקום העליון. ויהי רצון מלפניך, ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שיהיה עתה עת רצון לפניך, להיות עולה מצות הדלקת נר חנכה לרצון לפני כסא כבודך, להאיר פני קדשך עלינו ועל עמך צאן מרעיתך, הנפוצים בארבע כנפות הארץ. להסיר לב האבן מבשרנו, ורוח נכון חדש בקרבנו, לעשות רצונך כרצונך תמיד, כל ימי חיינו. והשפע עלינו אורה ושמחה, לאור באור החיים. כי אתה תאיר נרי, ה' אלהי יגהי חשפי. שלח אורך ואמתך, המה ינחוני, ליראה ולאהבה את שמך.

ובכח סגולת הדלקת מאורות נרות חנכה תחכמנו באור תורתך -

אנחנו וזרענו וזרע זרענו, בדבר האמור מפי כבודך:

"לא ימושו מפיה, ומפי זרעך, ומפי זרע זרעך - אמר ה', מעתה ועד עולם."

בזכות מתתיהו כהן גדול ובניו, בנצח הודך הראנו נפלאות,

ובאורך נראה אור. והאר פניך על מקדשך השמים, והיה לעת ערב - יהיה אור.

ותחזינה עינינו בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה זהב בלה,

וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה, שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה. ומלך ביפיו

תחזינה עינינו,

אמן - כן יהי רצון.

יאמר קודם ההדלקה בכוונה ובנעימה:
"וְיִהְיֶה נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדָיו כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו כּוֹנֵנָהוּ." (תהילים צ', י"ז)
"יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהִגִּין לִבִּי לִפְנֵיךָ, ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי." (תהילים י"ט, ט"ו)
"וְאַנִּי תַפְלְתִּי לָךְ ה' עַת רָצוֹן, אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ, עֲנֵנִי בְּאַמֶּת יִשְׁעֶךָ." (תהילים ס"ט, י"ד)
ואחר כך יברך בכוונה ובנעימה לאמר:
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה.
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבֹּתֵינוּ, בְּיָמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה.
וּבְלֵיל רִאשׁוֹן מוֹסִיף:
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁהַחַיִּיב וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה.
ואם שכח לומר ברכת שהחיינו בלילה הראשון – יאמרנה בכל לילה שיזכור.
ואחר כך מדליק:
בלילה הראשון מדליק נר אחד מִצַּד יְמִין,
ובכל לילה מוסיף נר אחד נוסף מִשְׁמָאל לַיְמִין.
לאחר סיום ההדלקה יאמר בנעימה ובכוונה את הפיוט "הנרות הללו":
**הַנֵּרוֹת הַלְלוּ אֱנוּ מְדַלִּיקִין עַל הַנְּסִים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת,
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמַּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבֹּתֵינוּ
בְּיָמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה עַל יְדֵי כְהֻנָּה קְדוֹשִׁים.
וְכָל שְׁמוֹנֶת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הַלְלוּ קִדְּשׁ הֵם,
וְאִין לָנוּ רִשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם,
אֶלָּא לְרְאוּתָם בְּלֶכֶד –
כְּדִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעוֹתֶיךָ."

ואחר כך אומר:

בנעימה ובכוונה רבה –

”מזמור שיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד.”

אַרְוַמְמָה ה' כִּי דָלִיתִנִי וְלֹא שִׁמַּחַת אִיבִי לִי. ה' אֱלֹהֵי, שְׁוַעֲתִי אֵלֶיךָ וְתִרְפְּאֵנִי.

ה' הָעֲלִיתָ מִן שְׂאוֹל נַפְשִׁי, חִיֵּיתִנִי מִיָּרֵדִי בּוֹר. זָמְרוּ לֵה' חֲסִידָיו, וְהוֹדוּ לְזִכֵּר קִדְשׁוֹ.

כִּי רָגַע בְּאִפּוֹ, חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ; בָּעֶרְבַּ יָלִין בְּכִי, וּלְבַקֵּר רָנָה.

וְאַנִּי אֲמַרְתִּי בְשִׁלּוֹי, בֶּל אֲמוּט לְעוֹלָם. ה' בְּרָצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהַרְרִי עָז;

הַסִּתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא, וְאֵל אֲדָנִי אֶתְחַנֵּן.

מִה בָּצַע בְּדַמִּי, בְּרִדְתִּי אֵל שָׁחַת. הַיּוֹדֶךָ עֶפֶר הִיגִיד אֲמַתְךָ. שְׁמַע ה' וְחַנּוּנִי; ה' הִיָּה עֲזָר לִי.

הַפִּכְתָּ מִסִּפְדִּי לְמַחֹל לִי; פִּתַּחְתָּ שִׁקִּי וְתֹאזְנִי שְׂמֵחָה.

לִמְעַן יִזְמְרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם; ה' אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אוֹדְךָ. *"

(תהילים ל')

ואחר כך אומר:

שבע פעמים את הפסוק –

”וַיְהִי נֶעֱם ה. אֱלֹהֵינוּ-עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כֹּונָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כֹּונָה:”

(תהילים צ., י"ז)

ואחר כך יישב על שלחנו אל מול פני המנורה,

ויאכל וישתה וישמח שמחה של מצווה,

ומנהג קדמונים ביד ישראל לעשות שני תבשילין בכל סעודות שמונת ימי חנוכה,

זכר לשני הנסים –

האחד נס הניצחון במלחמה,

והשני נס פך השמן והדלקת המנורה.

ובשעת הסעודה –

יספר לבני ביתו את כל מעשי ה' הגדולים אשר עשה לאבותינו ולנו

בימים ההם ובזמן הזה,

ויעורר את לבבם להודות ולהלל לשם הגדול,

על ניסיו ונפלאותיו ועל חסדיו העצומים עם עמו ישראל עד היום הזה.